

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О10 «Методика викладання географічних дисциплін у ЗЗСО»

Освітня програма Середня освіта (Географія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від “29” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання географічних дисциплін у ЗЗСО
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	доцент Атаманюк Ярослава Дмитрівна
Контактний телефон викладача	+380503732162
E-mail викладача	yaroslava.atamaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	6 кредитsd ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Методика викладання географічних дисциплін у ЗЗСО» потрібна майбутньому фахівцю для того, щоб засвоїти сучасні технології та методи аналізу освітньо-педагогічних ситуацій і розв'язання практичних проблем в галузі географічної освіти, сформуванню здатності приймати обґрунтовані рішення. Структура дисципліни сприяє формуванню вмінь щодо організації освітнього процесу в основній і старшій школі та прагнення до систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Методика викладання географічних дисциплін у ЗЗСО» є: формування готовності майбутнього вчителя географії до реалізації завдань шкільної географічної освіти, опанування студентами сучасними педагогічними технологіями і методиками навчання географії та формування у них практичних умінь і навичок, які є основами побудови змісту навчального матеріалу дисциплін географічного циклу основної і старшої школи, розвивати здатність демонструвати знання основ професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності та вміння використовувати їх під час викладання географічних предметів.</p>	
4. Компетентності	
<p>ІК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження.</p> <p>ЗК 01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у процесі виявлення та оцінки педагогічних ситуацій, вироблення рішень щодо їх усунення.</p> <p>ЗК 08. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК 07. Здатність до організації освітнього процесу в основній і старшій школі, до систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.</p>	
5. Результати навчання	

- ПРН 01.** Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички у науково-педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості здобувачів освіти.
- ПРН 04.** Вміти застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння і навички, які є теоретичними основами побудови змісту навчального матеріалу дисциплін географічного циклу основної і старшої школи.
- ПРН 06.** Здатність продемонструвати знання основ професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності в галузі організації та планування освітнього процесу в основній і старшій школі
- ПРН 10.** Демонструвати знання сучасних наукових досягнень географічної науки та тенденцій її розвитку, вміння використовувати їх під час викладання географічних предметів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу				
Вид заняття			Загальна кількість годин	
лекції			24	
практичні			36	
самостійна робота			120	
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
I	014 Середня освіта (Географія)	1	Нормативний	
Тематика курсу				
Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗЗСО				
Тема 1. Методика навчання географії як наука на сучасному етапі. Взаємозв'язок науки географія та шкільного предмету. Компоненти змісту шкільної географії	Лекція, практ. Робота №1.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	2	1-2 тижні навчання
Тема 2. Відображення тенденцій розвитку науки у змісті географічної освіти.	Лекція, практ. Робота №2.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	2	3 тижень навчання
Тема 3. Нормативно-правова база сучасного вчителя географії	Лекція, практ. Робота №3.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	4 тижень навчання
Тема 4. Сучасний освітній інструментарій компетентісно орієнтованого навчання географії	Лекція, практ. Робота №4.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	6 тижень навчання

Проблеми переходу на компетентнісно орієнтоване навчання Умови забезпечення компетентнісного підходу у навчанні географії				
ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗЗСО				
Тема 5. . Освітні технології навчання у сучасній школі. Класифікації методів навчання та алгоритм їх вибору. Методи навчання географії у 10-11 класах	Лекція, практич. Робота №5-6.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	7 тиждень навчання
Тема 6. Формування ключових компетентностей в учнів на уроках географії у 10-11 класах	Лекція, практич. Робота №7-8.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	8 тиждень навчання
Тема 7. Сучасні технології навчання географії. Технологія проблемного навчання. Ігрові технології. Групові технології. Інтерактивні технології	Лекція, практич. Робота №9.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	9 тиждень навчання
Тема 8. Методика впровадження проєктів у шкільний курс географії Використання методу проєктів. Етапи виконання проєктів	Лекція, практич. Робота №10-11.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	10 тиждень навчання
Тема 9. Діяльнісно орієнтований підхід щодо навчання географії. Можливості географії у формуванні основних груп компетентностей учнів. Організація діяльнісного підходу на заняттях географії. Діяльнісний підхід у шкільній позакласній роботі.	Лекція, практич. Робота №12.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	2	11 тиждень навчання
Тема 10. Візуалізація освітнього процесу з географії	Лекція, практич. Робота №13-14.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 15	5	12 тиждень навчання
Тема 11. Використання ГІС в освітньому процесі. Особливості використання ГІС-технологій на уроках географії. Переваги використання ГІС-технологій на уроках географії	Лекція, практич. Робота №15.	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10	2	13 тиждень навчання

<p>Тема 12. Краєзнавча робота в процесі викладання географії в школі Значення географічного краєзнавства у процесі викладання географії в школі Основні форми і методи краєзнавчої роботи, їх переваги та відмінності.</p>	<p>Лекція, практ. Робота №16-17.</p>	<p>Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10</p>	<p>2</p>	<p>15 тиждень навчання</p>
<p>Тема 13. Роль сучасної шкільної географії в громадському житті та кар'єрному зростанні особистості Сучасні напрямки розвитку шкільної географії в зарубіжних країнах Втілення позитивного досвіду інших країн Модернізація географічної освіти в новій українській школі</p>	<p>Лекція, практ. Робота №18.</p>	<p>Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 10</p>	<p>5</p>	<p>16 тиждень навчання</p>

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>максимально 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання екзамену.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань. Вага 1 питання – 1 бал.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Кожне практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену. Повторна передача відбувається за умови, що студент набрав менше 25 балів за екзаменаційне тестування. Вага практичних занять - 80 % від оцінки допуску.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити 2 індивідуальні роботи дослідницького характеру. Вага 2 індивідуальних робіт – 20% від оцінки допуску.</p>

8. Політика курсу

Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії.
Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне

стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Браславська О.В. Європейський досвід реформування географічної освіти. Проблеми підготовки сучасного вчителя. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 17. С. 296-304.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
3. Освітні програми з географії URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>
6. Чалій Л.В. Організація красзнавчо-туристської діяльності: навчально методичний посібник. 2-ге видання / Л.В. Чалій, В.К. Кіндрат. - Рівне: редакційно-видавничий відділ громадської організації "СОМ-центр", 2017. - 217 с.

Допоміжна:

1. Географічна освіта у шкільних та позашкільних закладах : проблеми, пошуки, перспективи : Збірник наукових праць ; за ред. проф. Д. В. Лико / Рівненський державний гуманітарний університет. – Рівне: Видавець О. Зень, 2020. – 92 с.
2. Закон України Про повну загальну середню освіту URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020-2021 н.р. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9 – 430, ст. 139-141.
4. Методика навчання природознавства в старшій школі: методичний посібник / [К.Ж. Гуз, О.С. Гринюк, В.Р. Ільченко та ін.].— К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.— 192 с.
5. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Інтегрований курс. Природничі науки. 10-11 клас. Авторський колектив під керівництвом Засекиної Т. М. Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.17 р.)
6. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Інтегрований курс. Природничі науки. Минуле, сучасне та можливе майбутнє людства і біосфери. 10-11 клас. Авторський колектив Д.Шабанов, О.Козленко. Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.17 р.)
7. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т. Г.Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.
8. Самойленко В.М. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. – 240 с.
9. Сяська І. До проблеми впровадження компетентнісного підходу у процес фахової підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. Суми, 2018. № 10 (84). С. 179–190.

Викладач

Я.Д. Атаманюк